A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2026. június 4.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós polgárság – A tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog – 2004/38/EK irányelv – A 3. cikk (1) bekezdése – Kedvezményezettek – Uniós polgár családtagjai – Harmadik országbeli állampolgár származékos tartózkodási joga – Ezen állampolgár későbbi honosítása – 35. cikk – Csalás vagy joggal való visszaélés – Érdekházasság – Időbeli hatály – Az illetékes nemzeti hatóságoknak az érdekházasság fennállásának vizsgálatára vonatkozó jogköre”

A C-560/24. sz. [Besthame][i] ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság, Írország) a Bírósághoz 2024. augusztus 19-én érkezett, 2024. július 2-i határozatával terjesztett elő az

R. S.

és

a **Minister for Justice**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: K. Jürimäe tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a második tanács bírájaként eljárva, F. Schalin, M. Gavalec és Csehi Z. bírák,

főtanácsnok: R. Norkus,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2025. október 15-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– R. S. képviseletében D. Leonard BL, C. Power SC és J. Watters solicitor,

* Az eljárás nyelve: angol.

[i] . A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

– a Minister for Justice és Írország képviseletében M. Browne Chief State Solicitor, S. Finnegan, A. Joyce és G. Wells, meghatalmazotti minőségben, segítőik: D. Conlan Smyth SC és S. Cooney BL,

– a német kormány képviseletében J. Möller, R. Kanitz és N. Scheffel, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében E. Montaguti és J. Tomkin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2026. január 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; helyesbítés: HL 2009. L 274., 35. o.) 35. cikkének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a harmadik állam állampolgárságával, és honosítás útján ír állampolgársággal is rendelkező R. S. és a Minister for Justice (igazságügyi miniszter, Írország) között, az utóbbi által tett azon megállapítás tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely szerint R. S. az ír állampolgárság megszerzését megelőzően érdekházasságot kötött egy uniós polgárral annak érdekében, hogy megszerezze az uniós polgár családtagjait megillető tartózkodási kártyát.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2004/38 irányelv (28) preambulumbekezdése értelmében:

„A joggal való visszaéléssel és csalással, nevezetesen az érdekházasságokkal és a szabad mozgás vagy tartózkodás jogának megszerzésére irányuló egyetlen célból kötött bármely más formájú kapcsolatokkal szembeni védelem érdekében a tagállamoknak lehetőséget kell biztosítani a szükséges intézkedések elfogadására.”

4 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke a következőket írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

1. »uniós polgár«: egy tagállam állampolgárságával rendelkező bármely személy;

2. »családtag«:

a) a házastárs […]”

5 Ezen irányelv „Kedvezményezettek” című 3. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokra, akik olyan tagállamba költöznek, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.”

6 Ugyanezen irányelv 15. cikke meghatározza azokat az eljárásjogi biztosítékokat, amelyeket az uniós polgárok és családtagjaik szabad mozgását nem közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi alapon korlátozó határozatok elfogadása esetén kell alkalmazni.

7 A 2004/38 irányelv 27. cikke megállapítja az uniós polgárok vagy családtagjaik beutazási és tartózkodási jogának közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból történő korlátozása esetén alkalmazandó általános elveket.

8 Ezen irányelvnek „A határozatokról szóló értesítés” című 30. cikke a következőket írja elő:

„(1) Az érintett személyeket írásban értesítik a 27. cikk (1) bekezdése alapján hozott határozatokról, oly módon, hogy megérthessék annak tartalmát, és a rájuk vonatkozó következtetéseket.

[…]

(3) A határozat meghatározza azt a bíróságot vagy közigazgatási hatóságot, amelyhez az érintett személy fellebbezést nyújthat be, valamint a fellebbezésre nyitva álló határidőt, és adott esetben azt az időt, amelyen belül az érintett személynek el kell hagynia a tagállam területét. Kellően megalapozott sürgős eseteket kivéve, a terület elhagyására nyitva álló határidő nem lehet kevesebb, mint az értesítés napjától számított három [helyesen: egy] hónap.”

9 Ugyanezen irányelvnek az „Eljárási biztosítékok” című 31. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az érintett személyek bírósági vagy adott esetben közigazgatási jogorvoslatot kezdeményezhetnek a fogadó tagállamban a velük szemben közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból hozott határozat megfellebbezésére vagy felülvizsgálatára.

[…]

(3) A jogorvoslati eljárásokban lehetővé kell tenni a határozatok jogszerűségének, valamint azon tényeknek és körülményeknek a vizsgálatát, amelyeken a tervezett intézkedés alapult. Biztosítani kell, hogy a határozat ne legyen aránytalan, különösen a 28. cikkben megállapított követelményekre tekintettel.

[…]”

10 Ezen irányelvnek „A joggal való visszaélés” című 35. cikke a következőket írja elő:

„A tagállamok elfogadhatják a szükséges intézkedéseket, hogy megtagadják, megszüntessék vagy visszavonják az ezen irányelv által juttatott bármely jogot, joggal való visszaélés vagy csalás, mint

például érdekházasság esetében. Bármely ilyen intézkedésnek arányosnak kell lennie, és összhangban kell állnia a 30. és 31. cikkben megállapított eljárási biztosítékokkal.”

Az ír jog

11 A 2004/38 irányelvet az ír jogba a European Communities (Free Movement of Persons) Regulations 2015 (az Európai Közösségekről [személyek szabad mozgása] szóló 2015. évi rendelet) (az S. I. 2015. évi 548. száma) ültette át, az alapügyben alkalmazandó változatában (a továbbiakban: 2015. évi rendelet).

12 A 2015. évi rendeletnek „A jogosultságok megszűnése” című 27. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A miniszter visszavonhatja az alábbiakat, illetve megtagadhatja az alábbiak kiállítását vagy megadását, ha e cikkel összhangban megállapítja, hogy az érintett jogra, jogosultságra vagy adott esetben jogállásra csalás vagy joggal való visszaélés alapján tartanak igényt: […]

b) tartózkodási kártya […]

(2) Ha a miniszter alapos okból gyanítja, hogy az engedéllyel rendelkező családtagként való kezeléssel járó, e rendelet által biztosított jogot, jogosultságot vagy jogállást csalás vagy joggal való visszaélés alapján igénylik vagy szerezték meg, jogosult az ügy kivizsgálásához észszerűen szükséges tájékoztatást kérni és az ehhez észszerűen szükséges információkat beszerezni.

[…]

(4) E cikk alkalmazásában a »joggal való visszaélés« fogalma magában foglalja az érdekházasságot is […]”

13 E rendelet „Érdekházasság” című 28. cikke a következőket írja elő:

„(1) A miniszter bármely, e rendelet szempontjából releváns kérdés eldöntése során figyelmen kívül hagyhat egy konkrét házasságot mint a döntést befolyásoló tényezőt, amennyiben úgy véli vagy megállapítja, hogy e házasság érdekházasság.

(2) Ha a miniszter egy házasságnak a bármely, e rendelet szempontjából releváns kérdés eldöntése céljából történő figyelembevétele során alapos okból úgy véli, hogy a házasság érdekházasság, értesítést küldhet a házastársaknak, amelyben felszólítja az érintett személyeket, hogy az értesítésben meghatározott határidőn belül írásban vagy személyesen nyújtsák be a miniszter arról való meggyőzéséhez észszerűen szükséges információkat, hogy a házasság nem érdekházasság.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

14 R. S., aki harmadik államban született, amelynek állampolgára volt, hallgatói tartózkodási engedéllyel utazott be Írországba.

15 2010-ben – tizenhat nappal e tartózkodási engedély lejárta előtt – R. S. házasságot kötött egy olyan uniós polgárral, aki Írországban a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolta. Ezt követően R. S. számára – uniós polgár családtagjaként – ötéves időtartamra szóló tartózkodási kártyát állítottak ki.

16 2015-ben R. S. megszerezte az ír állampolgárságot. Azóta Írországban való tartózkodása ezen állampolgárságon alapul.

17 2018-ban R. S. és felesége felbontották a házasságukat.

18 2019-ben egy harmadik országbeli állampolgár tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be Írországban azzal az indokkal, hogy ő az anyja egy ír állampolgársággal rendelkező gyermeknek, akinek R. S. a biológiai apja. E kérelem alapján vizsgálat indult annak megállapítása céljából, hogy a 2010-ben kötött házasság érdekházasság volt-e.

19 2020. február 13-i határozatával az igazságügyi miniszter „visszavonta” a 2010-ben R. S. részére kiállított tartózkodási kártyát azzal az indokkal, hogy R. S. a tartózkodási kártya iránti kérelmének alátámasztásaként megtévesztő okiratokat nyújtott be, és a 2010-ben kötött házasság érdekházasság volt. Az R. S. által benyújtott felülvizsgálati kérelmet követően e határozatot az igazságügyi minisztérium a 2020. szeptember 8-i határozatában helybenhagyta.

20 2022. február 1-jén mindazonáltal az igazságügyi miniszter – az R. S. jogi képviselőivel folytatott levelezést követően – új határozatot fogadott el. E határozatával visszavonta a 2020. szeptember 8-i határozatot, megsemmisítette a 2020. február 13-i határozatot, és megállapította, hogy R. S. hamis vagy megtévesztő dokumentumokat vagy információkat nyújtott be, és érdekházasságot kötött olyan jogállás vagy jog megszerzése érdekében, amelyre egyébként a 2004/38 irányelv alapján nem lett volna jogosult. E miniszter megállapította, hogy „az [ezen] házasságból származó, [ezen] irányelv által biztosított valamennyi jogosultság vagy jogállás a keletkezésétől fogva visszavontnak tekintendő”.

21 R. S. keresetet nyújtott be a High Courthoz (felsőbíróság, Írország) a 2020. február 13-i, 2020. szeptember 8-i és 2022. február 1-jei határozatok *certiorari* végzésekkel történő megsemmisítése iránt, azzal az indokkal, hogy az igazságügyi miniszter *ultra vires* járt el. R. S. ugyanis, aki megszerezte az ír állampolgárságot, már nem tartozik sem a 2015. évi rendelet, sem a 2004/38 irányelv egyetlen rendelkezésének hatálya alá sem, így e jogi aktusok nem alapozhatták meg az igazságügyi miniszter jogkörét arra vonatkozóan, hogy e határozatokat elfogadja. E keresetet a High Court (felsőbíróság) a 2023. május 18-i ítéletével elutasította.

22 R. S. ezt követően a Court of Appealhez fordult, amely a kérdést előterjesztő bíróság.

23 E bíróság először is kifejti, hogy a 2022. február 1-jei határozatot nem úgy kell értelmezni, hogy az tartózkodási jog visszavonására vagy megtagadására vonatkozik, hanem úgy, hogy az R. S. múltbeli helyzetére vagy korábbi magatartására vonatkozó „döntést”, „megállapítást” vagy „következtetést” tartalmaz. E bíróság hozzáteszi, hogy e határozat arra enged következtetni, hogy e döntés, megállapítás vagy következtetés R. S. ír állampolgári jogállásának későbbi újraértékelése során figyelembe vehető, ugyanakkor elismeri, hogy az ilyen értékelésre valamennyi körülménynek, és R. S. valamennyi alapvető jogának a tekintetbevételével kerül sor. E tekintetben az említett bíróság rámutat arra, hogy a Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) közelmúltbeli határozatai miatt jelenleg semmilyen alkotmányos eljárás nem teszi lehetővé az ír állampolgárság ilyen kontextusban történő visszavonására irányuló vizsgálat lefolytatását.

24 A kérdést előterjesztő bíróságban az előtte előadott érvekre tekintettel először is a 2004/38 irányelvnek, és különösen ezen irányelv 35. cikkének a hatályára vonatkozó kérdés merült fel.

25 E bíróság ezzel összefüggésben a 2017. november 14-i Lounes ítéletből (C-165/16, EU:C:2017:862) azt a következtetést vonja le, hogy a 2004/38 irányelv már nem alkalmazandó az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagjára, ha ezen utóbbi megszerzi a fogadó tagállam állampolgárságát, és ezáltal már nem felel meg az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettre” vonatkozó fogalommeghatározásának. Mindazonáltal a 2019. szeptember 10-i Chenchooliah ítéletből (C-94/18, EU:C:2019:693) az következik, hogy az említett irányelv az olyan harmadik országbeli állampolgárral szemben hozott kiutasítási határozatra, aki uniós polgár családtagjaként tartózkodott a fogadó tagállamban, még akkor is alkalmazandó, ha ezen harmadik országbeli állampolgár már nem minősül az ugyanezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek”.

26 E tényezőkre tekintettel az említett bíróság arra keresi a választ, hogy az utóbbi ítéletben elfogadott megoldás analógiájára a 2004/38 irányelv szabályozza-e azt a helyzetet, amelyben valamely tagállam illetékes hatósága azt, hogy egy olyan személy, aki az ezen irányelven alapuló tartózkodási joggal rendelkezett, azt joggal való visszaélés vagy csalás útján szerezte-e meg, olyan időpontban próbálja megállapítani, amikor e személy már nem minősül az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek”.

27 Másodszor a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az ír jog egyértelműen felhatalmazza az igazságügyi minisztert arra, hogy csalást vagy a joggal való visszaélést vizsgáljon ki „a tartózkodási kártya […] visszavonása vagy kiállításának vagy megadásának a megtagadása” érdekében, de e visszavonás vagy megtagadás nem lehet visszaható hatályú. Azt is kifejti, hogy az ír jog értelmében az ilyen vizsgálati jogkör mind a tartózkodási kártya iránti kérelmekre, mind pedig az érvényes vagy a múltban megszerzett tartózkodási kártyákra vonatkozhat. Ezzel szemben álláspontja szerint nem biztos, hogy e vizsgálati jogkör gyakorolható önállóan, bármely olyan konkrét intézkedéstől függetlenül, mint a tartózkodási jog visszavonása vagy megtagadása, bűncselekmény miatt büntetőeljárás megindítása, kiutasítási eljárás vagy az ír állampolgárság visszavonására irányuló eljárás.

28 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság szerint az ilyen önálló vizsgálati jogkör igazolható az uniós polgárság rendszerének céljával, amely a csalás és a joggal való visszaélés megelőzésére, felderítésére és felszámolására szolgáló szilárd rendszer meglétét követeli meg. Annak érdekében, hogy az ír jogot adott esetben az uniós joggal összhangban lehessen értelmezni, e bíróság tehát szükségesnek tartja annak megállapítását, hogy egy olyan harmadik országbeli állampolgár vonatkozásában, aki valamely tagállam állampolgárságát megszerezte, alkalmazható-e a 2004/38 irányelv kizárólag abban a tekintetben, hogy ezen irányelv felhatalmazza e tagállamot egy olyan időpontban kötött érdekházasság kivizsgálására, amikor ezen állampolgár az említett irányelv alapján tartózkodási joggal rendelkezett az említett tagállamban.

29 E körülmények között a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Alkalmazható-e a [2004/38] irányelv olyan személyre, aki [az EUM-]Szerződésből eredő jogait a fogadó államban gyakorló[, az Európai Unió tagállamának állampolgárságával rendelkező személy] házastársaként korábban valamely tagállamban származékos tartózkodási jogot szerzett,

de aki a közelmúltban a fogadó állam állampolgárává vált, és már nem részesül az irányelv szerinti származékos kedvezményben a fogadó államban, kizárólag annak kivizsgálása és (adott esetben) megállapítása vagy azon következtetés levonása céljából, hogy az említett személy a múltban az irányelv 35. cikke értelmében vett csalást vagy joggal való visszaélést követett el, és/vagy érdekházasságot kötött annak érdekében, hogy az irányelv szerinti kedvezményben részesüljön?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

30 A kérdést előterjesztő bíróság egyetlen kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2004/38 irányelv 35. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az még akkor is lehetővé teszi az illetékes nemzeti hatóságok számára azt, hogy vizsgálatot folytassanak annak tárgyában, és adott esetben azt a megállapítást tegyék, vagy azt a következtetést vonják le, hogy egy olyan személy, aki korábban ezen irányelv alapján származékos joggal rendelkezett a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz, csalást vagy joggal való visszaélést követett el, ha e személy megszerezte e tagállam állampolgárságát, és az említett tagállamban való tartózkodása a vizsgálat időpontjában már nem az említett irányelven alapul.

Előzetes észrevételek

31 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a 2004/38 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint ezen irányelv hatálya alá tartoznak és az általa biztosított jogok kedvezményezettjei azok az uniós polgárok, akik olyan tagállamba utaznak, vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, az említett irányelv 2. cikkének 2. pontjában meghatározott családtagjaik (2017. november 14-i Lounes ítélet, C-165/16, EU:C:2017:862, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. szeptember 10-i Chenchooliah ítélet, C-94/18, EU:C:2019:693, 54. pont).

32 Mivel azonban egy nemzetközi jogi elv értelmében valamely tagállam nem tagadhatja meg saját állampolgáraitól a területére való belépést vagy ott-tartózkodást, és mivel ezen állampolgárok ott így feltétlen tartózkodási joggal rendelkeznek, a 2004/38 irányelvnek nem célja, hogy egy uniós polgárnak az állampolgársága szerinti tagállamban való tartózkodását szabályozza (lásd ebben az értelemben: 2011. május 5-i McCarthy ítélet, C-434/09, EU:C:2011:277, 29. és 34. pont; 2014. március 12-i O. és B. ítélet, C-456/12, EU:C:2014:135, 42. pont; 2017. november 14-i Lounes ítélet, C-165/16, EU:C:2017:862, 37. pont.)

33 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott magyarázatokból kitűnik, hogy a 2010 és 2015 közötti időszakban R. S., aki akkoriban harmadik állam állampolgárságával rendelkezett, olyan uniós polgár házastársaként tartózkodott Írországban, aki a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolta. Ezen időszak alatt R. S. Írországban való tartózkodása tehát valóban a 2004/38 irányelven alapult, amelynek kedvezményezettje volt.

34 Amint azonban azt a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, az, hogy R. S. 2015-ben megszerezte az ír állampolgárságot, azt eredményezte, hogy mind a nemzeti jog, mind pedig a 2004/38 irányelv tekintetében megváltozott a rá vonatkozó jogi szabályozás. Az állampolgárság e megszerzése óta R. S. a nemzeti jog alapján tartózkodik Írországban, és már nem felel meg az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezett” fogalommeghatározásának, amely irányelv így már nem alkalmazható az Írországban való tartózkodására (lásd ebben az értelemben: 2017. november 14-i Lounes ítélet, C-165/16, EU:C:2017:862, 39–41. pont).

35 Az érdekházasság fennállására vonatkozó vizsgálat 2019-es megindításának időpontjában R. S. tehát már nem minősült az e rendelkezés értelmében vett „kedvezményezettnek”. E vizsgálat azonban többek között egy olyan időszakra vonatkozott, amelynek során R. S. valóban a 2004/38 irányelv alapján tartózkodott Írországban. Ezenkívül az említett vizsgálat annak megállapításához vezetett, hogy az ezen irányelv alapján biztosított valamennyi jogot – beleértve tehát azt a tartózkodási jogot, amellyel R. S. az említett irányelv alapján rendelkezett – a keletkezésétől fogva visszavontnak kell tekinteni.

36 Ezen előzetes észrevételekre figyelemmel kell értelmezni a 2004/38 irányelv 35. cikkét annak meghatározása érdekében, hogy egyrészt e rendelkezés továbbra is alkalmazandó-e az előző pontban leírtakhoz hasonló körülmények között, és másrészt az lehetővé teszi-e a tagállamok számára, hogy vizsgálatot folytassanak önmagában az érdekházasság fennállásának megállapítása érdekében.

A 2004/38 irányelv 35. cikkének értelmezéséről

37 A 2004/38 irányelv 35. cikke értelmében a tagállamok elfogadhatják a szükséges intézkedéseket, hogy megtagadják, megszüntessék vagy visszavonják az ezen irányelv által juttatott bármely jogot joggal való visszaélés vagy csalás – mint például érdekházasság – esetében, és bármely ilyen intézkedésnek arányosnak kell lennie, és összhangban kell állnia az említett irányelvben megállapított eljárási biztosítékokkal.

38 E rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (lásd: 1983. november 17-i Merck ítélet, 292/82, EU:C:1983:335, 12. pont; 2022. augusztus 1-jei Familienkasse Niedersachsen-Bremen ítélet, C-411/20, EU:C:2022:602, 51. pont).

39 Ami először is a 2004/38 irányelv 35. cikkének időbeli hatályát illeti, elsőként meg kell jegyezni, hogy e rendelkezés megfogalmazása tág, amint azt azon kifejezések is tanúsítják, amelyek szerint a tagállamok elfogadhatják a „szükséges intézkedéseket” annak érdekében, hogy „megtagadják”, megszüntessék vagy visszavonják” az ezen irányelv által „juttatott” „bármely” jogot. E megfogalmazásból kétségtelenül egyértelműen kitűnik, hogy az ilyen intézkedések elfogadásának az említett irányelv által biztosított jogra kell vonatkoznia – például az olyan uniós polgár családtagjának származékos tartózkodási jogára, aki a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát gyakorolta. Az említett szöveg azonban semmiképpen nem írja elő annak feltételét, hogy az érintett jognak olyannak kell lennie, amelyet ezen intézkedések elfogadásának időpontjában még mindig gyakorolnak.

40 Mindenekelőtt ugyanis a 2004/38 irányelv 35. cikke a szövege alapján az ezen irányelv által biztosított bármely jog megtagadásához, megszüntetéséhez vagy visszavonásához szükséges intézkedések elfogadása vonatkozásában nem ír elő semmilyen kifejezett időbeli korlátozást.

41 Ezenkívül a „juttatott” befejezett melléknévi igenév használata arra utal, hogy az uniós jogalkotó a tagállamok számára olyan jogkört kívánt biztosítani, amely alapján intézkedéseket fogadhatnak el olyan jogok tekintetében, amelyeknek az érintett személy az említett irányelv alapján a kedvezményezettje, vagy az volt.

42 Végül, amint arra a főtanácsnok az indítványának a 42. pontjában rámutatott, a többféle külön ige használata („*refuse*”, „*terminate*”, „*withdraw*” az angol nyelvi változatban; „*denegar*”, „*extinguir*”, „*retirar*”, a spanyol nyelvi változatban; „*verweigern*”, „*aufheben*”, „*widerrufen*” a német nyelvi

változatban; „*lõpetama*”, „*kehtetuks tunnistama*”, „*keelduma*” az észt nyelvi változatban; „*refuser*”, „*annuler*” és „*retirer*” a francia nyelvi változatban) az uniós jogalkotó azon szándékát fejezi ki, hogy ide kívánta érteni mind a jogok *ex nunc* megszüntetését lehetővé tévő, mind pedig az azok *ex tunc* visszavonására irányuló nemzeti intézkedéseket. Így e rendelkezés olyan jogok tekintetében teszi lehetővé intézkedések elfogadását, amelyeknek a megadását kérik, amelyeket jelenleg gyakorolnak, vagy amelyeket a múltban gyakoroltak.

43 A szöveg szerinti értelmezésből adódó ezen támpontok arra utalnak, hogy a 2004/38 irányelv 35. cikkét alkalmazni kell az ezen irányelv által valamely múltbeli időszakban biztosított jog alapján hozott intézkedésekre, még akkor is, ha az érintett személy ezen intézkedések elfogadásának időpontjában már nem minősül az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek”.

44 Másodszor, e szöveg szerinti értelmezést megerősíti a 2004/38 irányelv 35. cikkének szövegkörnyezete is.

45 Egyrészt ugyanis ezen irányelv (28) preambulumbekezdése szerint „[a] joggal való visszaéléssel és csalással, nevezetesen az érdekházasságokkal és a szabad mozgás vagy tartózkodás jogának megszerzésére irányuló egyetlen célból kötött bármely más formájú kapcsolatokkal szembeni védelem érdekében a tagállamoknak lehetőséget kell biztosítani a szükséges intézkedések elfogadására”. E preambulumbekezdés megfogalmazása ugyanolyan tág, mint az említett irányelv 35. cikkének esetében. E cikkhez hasonlóan e preambulumbekezdés sem szab időbeli korlátot az érintett intézkedéseknek a tagállamok általi elfogadására.

46 Másrészt a Bíróság már megállapította, hogy a 2004/38 irányelv nem csupán azokat a szabályokat tartalmazza, amelyek az irányelv által előírt különböző típusú tartózkodási jogok valamelyikének a megszerzésére vonatkozó, valamint azon feltételeket rendezik, amelyeket az érintett jogokban való további részesüléshez kell teljesíteni. Ezen irányelv ezenkívül az e jogok valamelyikének elvesztéséből eredő helyzet szabályozására irányuló normák összességét írja elő, amelyek továbbra is alkalmazandók az olyan személyre, aki már nem minősül az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek” (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 10-i Chenchooliah ítélet, C-94/18, EU:C:2019:693, 70–73., 78. és 79. pont).

47 Következésképpen a 2004/38 irányelv egyes rendelkezéseinek időbeli hatálya meghaladja az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezett” fogalmának időbeli hatályát. Konkrétan tehát az olyan személyre, aki az e rendelkezés értelmében vett „kedvezményezettnek” minősült, e jogállás elvesztését követően is kiterjedhet az említett irányelv bizonyos olyan rendelkezéseinek a hatálya, amelyek a tárgyukra és céljukra tekintettel az ilyen elvesztést követően továbbra is alkalmazandók.

48 Márpedig – harmadszor – a 2004/38 irányelv 35. cikke a céljára és a hatékony érvényesülésére tekintettel az ilyen elvesztést követően is alkalmazandó.

49 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy e rendelkezés a joggal való visszaélés tilalma általános elvének kifejeződése. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a visszaélésszerű gyakorlat bizonyításához egyrészt olyan objektív körülmények együttes fennállása szükséges, amelyekből az tűnik ki, hogy az uniós szabályozás által előírt feltételek formális tiszteletben tartása ellenére e szabályozás célja nem valósult meg, másrészt pedig egy szubjektív elem, amely annak szándékában

áll, hogy az uniós szabályozás alapján előnyre tegyenek szert oly módon, hogy mesterséges módon teremtik meg annak megszerzéséhez szükséges feltételeket (2014. december 18-i McCarthy és társai ítélet, C-202/13, EU:C:2014:2450, 54. pont).

50 Márpedig, mivel a visszaélésszerű magatartás az előny megszerzéséhez szükséges feltételek mesterséges megteremtésében és azok formális tiszteletben tartásában áll, az ilyen magatartás a jellegénél fogva nehezen észlelhető. Azt a gyakorlatban a leplezettsége miatt gyakran nem az elkövetés időpontjában, hanem később észlelik.

51 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a csalás és a visszaélésszerű magatartások elleni küzdelem célja megköveteli a 2004/38 irányelv 35. cikkének olyan értelmezését, amely szerint az a tagállamok számára jogkört biztosít arra vonatkozóan, hogy az ezen irányelv alapján biztosított valamely jogot érintő csalás vagy joggal való visszaélés esetén olyan időpontban is megtegyék a szükséges intézkedéseket, amikor e jog már nem fejt ki joghatást, és az érintett személy már nem minősül az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek”.

52 Az ezzel ellentétes értelmezés ugyanis előnyös lenne a csalás vagy a joggal való visszaélés olyan elkövetői számára, akiknek a csalást vagy a visszaélést sikerült kellően hosszú időn át leplezniük, ami e célt veszélyeztetheti.

53 A fenti megfontolások fényében meg kell állapítani, hogy a 2004/38 irányelv 35. cikkének szöveg szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezéséből az következik, hogy e rendelkezést alkalmazni kell az ezen irányelv által egy múltbeli időszakban biztosított jog tekintetében hozott intézkedésekre, még akkor is, ha az érintett személy ezen intézkedések elfogadásának időpontjában már nem minősül az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek”.

54 A 2019. szeptember 10-i Chenchooliah ítélet (C-94/18, EU:C:2019:693) 64. és 67. pontjából sem vonható le ettől eltérő következtetés. E pontokban a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ítélkezési gyakorlat – amely szerint attól az időponttól, hogy az uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagját a 2004/38 irányelv alapján megilleti a fogadó államba való beutazás és az ott-tartózkodás joga, a fogadó állam e jogot csak az említett irányelv 27. és 35. cikkének betartása mellett korlátozhatja – nem alkalmazható abban az esetben, ha e harmadik országbeli állampolgár már nem rendelkezik az említett irányelven alapuló tartózkodási joggal, és már nem minősül az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek”.

55 A Bíróság e megállapítása nem arra irányult, hogy a 2004/38 irányelv 35. cikkének időbeli hatályát arra az időszakra korlátozza, amelynek során az érintett ezen irányelv rendelkezései alapján valamely tagállam területén tartózkodik, és az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kedvezményezettnek” minősül.

56 A 2019. szeptember 10-i Chenchooliah ítélet (C-94/18, EU:C:2019:693) indokolásával való összevetésből ugyanis kitűnik, hogy a Bíróság pusztán különbséget tett egyrészt a 2004/38 irányelv által biztosított jogoknak az ezen irányelv 27. cikke szerinti, közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból történő korlátozásának, valamint az ilyen jogoknak az említett irányelv 35. cikke szerinti, csalás vagy joggal való visszaélés fennállása miatti elvesztésének esetei, és másrészt az ugyanezen irányelv 15. cikkében említett, az ezen ítélet

alapjául szolgáló ügy tárgyát képező azon eset között, amikor a tartózkodási jogot más okokból veszítik el, például amiatt, hogy azon uniós polgár, akit a harmadik országbeli állampolgár családtagként elkísért, vagy akihez családtagként csatlakozott, távozott.

57 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseire tekintettel meg kell határozni a 2004/38 irányelv 35. cikke által a tagállamokra ruházott jogkör terjedelmét. E bíróság különösen arra keresi a választ, hogy e rendelkezés biztosít-e ez utóbbiak számára a csalás vagy joggal való visszaélés eseteinek kivizsgálására vonatkozó, olyan jogkört, amely pusztán a csalás vagy a visszaélés fennállásának megállapításához vezethet, anélkül hogy szükségszerűen az ezen irányelv által biztosított valamely jog megtagadását, megszüntetését vagy visszavonását eredményezné.

58 E tekintetben mindenekelőtt a 2004/38 irányelv 35. cikkének a jelen ítélet 39. pontjában megállapított tág megfogalmazásából az következik, hogy az uniós jogalkotó bizonyos mérlegelési mozgásteret biztosított a tagállamok számára az ezen irányelv által biztosított bármely jog megtagadásához, megszüntetéséhez vagy visszavonásához szükséges intézkedések elfogadására vonatkozó jogkör gyakorlása során. E jogkör gyakorlását azonban – amint az magából e rendelkezés szövegéből kitűnik – az arányosság elve, valamint az említett irányelv 30. és 31. cikkében előírt eljárási garanciák korlátozzák.

59 Ebben az összefüggésben a 2004/38 irányelv 35. cikke nem határozza meg azon „szükséges intézkedéseket”, amelyeket a tagállamok elfogadhatnak annak érdekében, hogy megtagadják, megszüntessék vagy visszavonják az ezen irányelv által biztosított bármely jogot.

60 Ezenkívül a csalás vagy joggal való visszaélés megállapítása, amely a 2004/38 irányelv által biztosított valamely jogot megtagadó, megszüntető vagy visszavonó határozat esetleges elfogadásának szükséges és előzetes szakasza, logikusan feltételezi az ilyen csalás vagy visszaélés fennállásának vizsgálatát, amint arra a főtanácsnok is rámutatott indítványának 82. pontjában.

61 E vizsgálat a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az adott ügy egyedi vizsgálatát követeli meg (lásd ebben az értelemben: 2014. december 18-i McCarthy és társai ítélet, C-202/13, EU:C:2014:2450, 52. pont).

62 Végezetül meg kell állapítani, hogy a 2004/38 irányelv 35. cikke alapján lefolytatott ilyen egyedi vizsgálat annak megállapításához vezethet, hogy a csalás vagy a joggal való visszaélés nem bizonyított.

63 Következésképpen meg kell állapítani, hogy a 2004/38 irányelv 35. cikke hallgatólagosan, de szükségszerűen jogkört biztosít a tagállamoknak arra vonatkozóan, hogy kivizsgálják a csalás vagy a joggal való visszaélés gyanúját, és adott esetben megállapítsák a csalás vagy a visszaélés fennállását, anélkül hogy ezt követően szükségszerűen az említett irányelv által biztosított valamely jog megtagadására, megszüntetésére vagy visszavonására irányuló intézkedéseket kellene elfogadniuk.

64 Harmadszor és utolsósorban, mivel a Bíróság előtti iratokból kitűnik, hogy az érdekházasság fennállásának az alapeljárásban való megállapítása R. S. honosításának a későbbi visszavonásához, és így R. S. uniós polgári jogállásának az elvesztéséhez vezethet, emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 20. cikkel nem ellentétes, ha valamely tagállam visszavonja egy uniós polgártól e tagállam honosítás útján megszerzett állampolgárságát, amennyiben azt csalárd módon szerezték meg, feltéve hogy e visszavonásra irányuló határozat tiszteletben tartja az arányosság elvét (2010. március 2-i Rottmann ítélet, C-135/08, EU:C:2010:104, 59. pont).

65 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/38 irányelv 35. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az még akkor is lehetővé teszi az illetékes tagállami hatóságok számára azt, hogy vizsgálatot folytassanak annak tárgyában, és adott esetben azt a megállapítást tegyék, vagy azt a következtetést vonják le, hogy egy olyan személy, aki korábban ezen irányelv alapján származékos joggal rendelkezett a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz, csalást vagy joggal való visszaélést követett el, ha e személy megszerezte e tagállam állampolgárságát, és az említett tagállamban való tartózkodása a vizsgálat időpontjában már nem az említett irányelven alapul.

A költségekről

66 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 35. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés még akkor is lehetővé teszi az illetékes tagállami hatóságok számára azt, hogy vizsgálatot folytassanak annak tárgyában, és adott esetben azt a megállapítást tegyék, vagy azt a következtetést vonják le, hogy egy olyan személy, aki korábban a 2004/38 irányelv alapján származékos joggal rendelkezett a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz, csalást vagy joggal való visszaélést követett el, ha e személy megszerezte e tagállam állampolgárságát, és az említett tagállamban való tartózkodása a vizsgálat időpontjában már nem az említett irányelven alapul.

Aláírások